

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ

Випуск 5–6

Рівне – 2011

Панорама політологічних студій : науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. На пошану професора Р. М. Постолювського. – Рівне : РДГУ, 2011. – Вип. 5–6. – 305 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. **Бортніков В. І.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політології Волинського національного університету імені Лесі Українки.
2. **Гон М. М.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук Рівненського державного гуманітарного університету (головний редактор).
3. **Канцелярук Б. І.** – д.політ.н., головний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
4. **Киридон А. М.** – д.і.н., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету.
5. **Круглашов А. М.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.
6. **Макаренко Є. А.** – д.політ.н., провідний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
7. **Постолювський Р. М.** – к.і.н., професор, завідувач кафедри всесвітньої історії, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Тихомирова Є. Б.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9. **Троян С. С.** – д.і.н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та країнознавства Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шеретюк В. М.** – к.і.н., доцент, декан історико-соціологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шугасєва Л. М.** – д.філос.н., професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Юськів Б. М.** – д.політ.н., завідувач кафедри міжнародної інформації Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету.
Протокол № 9 від 29 квітня 2011 р.

За редакцією д. політ. н., професора М. М. Гона

Науковий вісник «Панорама політологічних студій»
затверджений ВАК України науковим фаховим виданням з політичних наук
(постанова Президії ВАК України від 14 квітня 2010 р. № 1 – 05/3)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №16166-4638 Р

У збірнику вміщені статті з актуальних проблем міжнародних відносин, політичних процесів у країнах Європи та України зокрема, а також дослідження в царинах політичної філософії, етнополітології та етнодержавознавства.

Збірник адресований всім, хто цікавиться політичною наукою.

Адреса редакції:
кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Гон М. М., Черній А. Л.	8	Слово про ювіляра: професору Р. М. Постоловському – 60
----------------------------	----------	---

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Бурдяк В. І.	14	Успіхи та поразки України на шляху до Євросоюзу
Тихомирова Є. Б.	22	Параметри міжнародної миротворчості України
Троян С. С.	29	Україна у системі сучасного транскордонного співробітництва: соціополітичний аналіз
Нагорняк М. М.	40	Окремі аспекти сучасної зовнішньополітичної стратегії ФРН
Кіцила Л. Ю.	47	Підсумки чеського головування в Раді ЄС та їх значення для України
Шумка А. В., Черник П. П.	51	Українсько-російські відносини як політичне протистояння

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ

Ротар Н. Ю.	60	Еволюція змісту електорального протесту в Україні
Алексєнко І. В.	72	Політична активація регіональної ідентичності в умовах глобалізації
Монолатій І. С.	76	Формалізація політичної участі громадян як індикатор інституційних процесів у Габсбурзькій монархії
Шугаєва Л. М.	90	Позацерковні православні об'єднання: суспільно-політичний контекст
Марусик К. О.	95	Діяльність апарату ЦК КПРС як відображення корпоративних відносин у політичній системі СРСР
Прокопець Л. С.	102	Зародження парламентаризму та демократія
Климанська Л. Д.	110	Політичні наративи соціальних проблем як основа соціально-політичних проєктів
Оверчук О. В.	116	Використання Інтернету в діяльності протестних рухів в Україні
Хаврук І. А.	122	Конституційний Суд України як елемент системи стримувань і противаг: правовий та політичний аспекти
Круглашов А. А.	127	Особливості дослідження політичного маніпулювання в текстовій інформації
Морарь М. В.	134	Партійна комунікація як умова ефективної політичної діяльності партійних лідерів
Жуковська А. О.	140	Інституційний вимір становлення громадянського суспільства в республіці Болгарія

Семенович А. С.	147	Вплив Європейського Союзу на формування регіонального врядування у країнах-кандидатах
Булига І. І.	153	Релігія і політика: фокус на сучасній Україні
Митко А. М.	158	Інформаційна влада в політичній системі
Корнейко А. О.	163	Спроби удосконалення політичної системи в контексті еволюції радянського тоталітаризму 1950-х – 1960-х рр.
Сойчук Р. Л.	172	Особливості формування політичної культури сучасної молоді
Москальов М. А.	178	Взаємовпливи бізнес-еліт і провідних політиків у сучасній Україні (за матеріалами ділових ЗМІ)
Максимець Б. В.	184	Національно-демократичні сили у виборах Президента України 2009–2010 років
Притуляк С. І.	191	Соціалістичний інтернаціонал: програмові засади діяльності та ідейно-теоретична еволюція в умовах глобального розвитку
Сущенко В. В.	197	Електоральний маркетинг як різновид політичного маркетингу

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Мамонтова Е. В.	204	Символ як феномен і категорія політичної культури у філософській теорії та політичній практиці Античного суспільства
Семенченко Ф. Г.	209	Політичний ідеал як пізнавально-ціннісне відображення дійсності
Климончук В. Й.	216	Свобода як складова українського національного політичного досвіду
Байдич К. В.	222	Теорія Другого модерну в системі ідей У. Бека

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА ЕТНОДЕРЖАВОЗНАВСТВО

Коваль І. В.	230	Демократія і міжконфесійні взаємини: українські реалії
Геник М. А.	238	Міжнаціональне примирення у діяльності Українського суспільно-культурного товариства у Польщі
Безкоровайна О. В.	245	Культура міжнаціонального спілкування: роль полікультурної освіти
Каравасв В. С.	252	Взаємозв'язок державотворення та національного становлення
Пивоваров Ю. А.	257	Політичний дискурс президента України Л. Д. Кучми у дихотомії «націоналізм – демократія»
Боднараш Г. В.	261	Пропорційне представництво в Румунії та перетворення партій національних меншин в електоральні політичні партії

Венгринюк Л. Я.	271	Етнічний чинник у політичному процесі: сутність та причини політизації етнічності
-----------------	------------	--

РЕЦЕНЗІЇ

Тихомирова Є. Б., Гон М. М.	277	Джерело політичних знань, мислення і культури
Наумов А. С.	278	Регіональні аспекти сучасної політики
Гон М. М.	282	Інструменталізація пам'яті: погляд стороннього на сучасну українську практику в Галичині
Відомості про авторів	286	
Вимоги до оформлення статей	289	

1993. – С. 310–311.
21. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898–1989). – Т. 9. – 1956–1960. – М., 1986. – 576 с.
 22. Ленін В. Дитяча хвороба «лівизни» в комунізмі: Вибрані твори: В 3-х т. / В. Ленін – Т. 3. – К.: Політвидав України, 1983. – 746 с.
 23. Основи політичної науки – Ч.П. Політичні процеси, системи та інститути / [за ред. Б. Кухти]. – Львів: Кальварія, 1998. – 336 с.
 24. Основи Радянської держави і права. — К.: Вища шк., 1979. – 228 с.
 25. Поліковський М. Окупаційний сталінський режим у Західній Україні після вигнання німецьких загарбників / М. Поліковський // Розбудова держави. – 1994. – № 4. – С. 42–50.
 26. Політологічний енциклопедичний словник. – К.: Генеза, 1997. – 654 с.
 27. Політологія / За науковою редакцією А. Колодій. – К.: Ельга-Н, 2000. – 549 с.
 28. Попова Н. Об изменениях в уставе профессиональных союзов СССР / Н. Попова. – М.: Госполитиздат, 1954. – 64 с.
 29. Сталін Й. В. Промова при відкритті першої Всеросійської наради Робсільінспекції: Твори: В 12-ти т. / Й. В. Сталін – Т. 4. – К.: Політвидав України, 1955. – 415 с.
 30. Суспільно-політичний розвиток західноукраїнських областей УРСР. 1939–1989: Збірник документів і матеріалів / [упор. К. І. Горожанкіна, О. А. Кірсанова і ін.]. — К.: Наук. думка, 1989. – 456 с.
 31. Тоталітаризм як політичний феномен ХХ ст. // [Колодій А., Харченко В., Климанська Л., Косміна Я.]. – К.: Ніка-Центр, 2000. – 548 с.
 32. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВО України), ф.1, оп.20, спр. 560.
 33. ЦДАВО України, ф.2, оп.20, спр. 597.
 34. ЦДАВО України, ф.2, оп.20, спр. 714.
 35. ЦДАВО України, ф.2, оп.20, спр. 841.
 36. ЦДАВО України, ф.2, оп.20, спр. 842.
 37. ЦДАВО України, ф.2, оп.8, спр. 11664.
 38. ЦДАВО України, ф.2, оп.9, спр. 2583.
 39. ЦДАВО України, ф.2, оп. 9, спр. 2584.
 40. Центральний державний архів громадських організацій України (далі ЦДАГО України), ф.1, оп.1, спр. 4265.
 41. ЦДАГО України, ф.1, оп.16, спр. 73.
 42. ЦДАГО України, ф.1, оп.24, спр. 4255.
 43. ЦДАГО України, ф.1, оп.24, спр. 2774.

УДК: 32:008-053.6

Сойчук Р. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

У статті проаналізовано процес формування політичної культури молоді, основні фактори впливу на політичну поведінку та політичну свідомість громадян. Висвітлено зв'язок політичної культури та процесу політичної соціалізації. Обґрунтовано необхідність здійснення цілеспрямованої роботи з молоддю задля формування її політичної культури.

Ключові слова: політична культура, політична свідомість, політична поведінка, політична соціалізація, політична активність молоді, державна молодіжна політика в Україні.

Сойчук Р. Л. Особенности формирования политической культуры современной молодежи

В статье проанализирован процесс формирования политической культуры молодежи, основные факторы влияния на политическое поведение и политическое сознание граждан. Раскрыта связь политической культуры и процесса политической социализации. Обоснована необходимость осуществления целенаправленной работы с молодежью с целью формирования её политической культуры.

Ключевые слова: политическая культура, политическое сознание, политическое поведение, политическая социализация, политическая активность молодежи, государственная молодежная политика в Украине.

Soychuk R. L. The particularities of the forming of political culture of modern youth

The article analyzes the process of forming of political culture of youth, the main factors influencing the political behaviour and political consciousness of citizens. The connection of political culture and the process of political socialization are ascertained. The necessity of educational work with youth aimed on the forming of its political culture is grounded.

Key words: political culture, political consciousness, political behaviour, political socialization, political participation of youth, state youth policy in Ukraine.

Одним з проявів розвитку громадянського суспільства в Україні є активна діяльність громадських організацій. Виражаючи волю індивідів і відображаючи ступінь їхньої активності, вони справляють суттєвий вплив на формування громадянськості молодого покоління. Спільно з політичною культурою, громадянськість набуває особливої ваги в час побудови правової держави.

Актуалізація проблеми формування політичної культури молоді пов'язана з необхідністю виховання в сучасних умовах вільного й відповідального громадянина, активного суб'єкта політичної діяльності.

Для свідомого розуміння процесу формування політичної культури молоді необхідно розглянути та проаналізувати фактори впливу на політичну культуру, складові компоненти політичної свідомості та політичної поведінки, а також особливості політичної активності та етапи процесу політичної соціалізації молоді в сучасних ринкових умовах, необхідність проведення виховного впливу на підростаюче покоління з метою сформувати активного компетентного громадянина з політичною позицією.

Питання «політична культура» було темою для роздумів та аналізу багатьох мислителів від часів Платона, Аристотеля, Цицерона. Починаючи з XVIII ст., це поняття вводиться в обіг німецьким філософом Й. Г. Гердером. Проте активно воно розпочало використовуватися у XX ст. із проведенням ґрунтовним аналізом змісту політичної культури американським політологом Габріелем А. Алмондом.

Проблему формування політичної культури молоді, місце і роль молодіжних об'єднань у процесах державотворення, розвитку громадянського суспільства, а також особливості реалізації державної молодіжної політики в Україні висвітлено у працях українських учених М. Головатого, В. Головенька, В. Куліка, М. Пірен, М. Перепилиці та інших. Соціально-психологічну проблему відносин влади та громадян досліджено у працях С. Максименка, Т. Титаренко, І. Жадан; вивчення політичних процесів крізь призму української ментальності відображено у роботах О. Донченко, Н. Калиної, А. Шоркіна; Г. Циганенко, О. Вознесенською, Т. Белавіною, висвітлено соціально-психологічні проблеми інтересу молоді до політики.

Проблема формування політичної культури є найактуальнішою стосовно молоді, оскільки саме вона перебуває у стадії становлення особистості, на неї здійснюється найбільший вплив, навчання і вона є найбільш емпатійною верствою та водночас найменш захищеною від усіх соціально-економічних, політико-правових змін у суспільстві на сучасному етапі розвитку. Перед молододо людиною сьогодні постає проблема вибору: політичних ідеалів, цінностей, пристрастей. Тому слід створити умови детального вивчення

політики молоддю, залучити її до активної участі в державотворчих процесах з метою сформувати толерантне ставлення, уміння знаходити компроміс та здійснювати діалогічне спілкування зі своїми опонентами.

Політична культура пов'язана з усіма аспектами духовного життя суспільства (наукою, освітою, мистецтвом), тому й виступає складовою духовної культури як своєрідне соціальне явище. У нашій державі розвиток політичної культури перебуває в залежності від переліку багатьох чинників, а саме: загального рівня розвитку культури України; рівня національної свідомості громадян та динаміки поширення національної свідомості серед населення країни; позиції захисту інтересів певних груп у демократичній правовій державі; стабільності, захищеності населення країни та очікуваного добробуту громадян у державі.

Розглядаючи проблему формування політичної культури на сучасному етапі, варто звернути увагу на інтегровану триєдність складових суспільного життя – особу, культуру і політику, а також на якісну характеристику – культуру політичного життя, політичної влади, політичного мислення, змісту політичної діяльності. Мова ведеться про політичну культуру якісно нового рівня – культуру громадянськості, культуру дієву у процесі управління державою. Спостерігається зацікавленість у цивілізаційній соціалізації молодого громадянина зі сформованою політичною свідомістю та поведінкою. Сукупність стійких компонентів політичної свідомості та політичної поведінки щодо інститутів влади, політичного режиму, політичних цінностей проявляється в політичній культурі особистості. Політично свідомою людиною – це громадянин, здатний до ідентифікаційної участі, навчений ідеологічним орієнтаціям, що визначають його політичний вибір правил політичної гри, особливо щодо терпимості та толерантності, який бере активну участь у політичному житті країни. Політична свідомість є психічним відображенням політичної реальності, інтегрує в собі як ідеологічні компоненти (політичні знання, цінності, переконання), так і психологічні (політичні почуття, емоції, переживання) та виконує функцію орієнтації особистості у сфері політики. Зокрема, це проявляється в політичній компетентності особистості: у прояві інтересу до політичних подій у державі та за кордоном, інформованості особистості про політичні зміни та їх наслідки, активність у дискусіях з політичної проблематики та власна переконаність у можливості суспільно-політичних змін; наявності сформованих політичних цінностей, а саме –розуміння та прийняття чи неприйняття оцінювальних суджень про демократію, націоналізм, патріотизм, волю, рівність, ринкову економіку тощо; співпереживання особистістю подій державного значення, відчуття причетності до нації, держави, а також оцінювальне ставлення до діяльності партій, організацій, яке формує політичну ідентифікацію; ступінь прояву довіри, підтримки інститутів влади та позиція щодо легітимності режиму, що проявляється в політичній довірі.

Політична ідентифікація особистості виступає важливою умовою її політичної соціалізації. Механізм ідентифікації діє витончено і спирається на психологічні закономірності, соціальні уявлення, а також окремі соціокультурні традиції. Саме здатність особистості до ідентифікації, тобто «повне ототожнення себе із наявною ситуацією, самовтрата у поєднанні з направленистю процесів уваги та свідомості виключно поза реальністю», є однією з важливих якостей, що стоять на перешкоді до гармонійного розвитку духовної цілісності особистості [6, с. 198]. Взаємодія індивіда з політичним середовищем з метою адаптації або ж з метою змінити його проявляється у політичній поведінці, яка іноді має імпульсивний характер та не регулюється політичними орієнтаціями. Політична поведінка знаходить своє відображення в активній участі особистості у громадському житті, у діяльності партій, організацій; електоральній поведінці та протестній активності з приводу висловлення власної позиції щодо того чи іншого питання, а також у роботі органів державної влади та місцевого самоврядування.

Вивчаючи політичну активність молоді на сучасному етапі, не можна не звернути увагу на існуючі проблеми щодо її участі в діяльності політичних партій. Річ у тім, що молодь у них становить незначний відсоток. Та й самі політичні партії мають незначний відсоток прихильників у молодіжному середовищі. На існуючу ситуацію впливає цілий блок факторів. Розглянемо його детальніше: у першу чергу на формування політичної культури молоді впливає те виховне середовище, у якому вона перебуває. А йому сьогодні властиві кризові явища, духовне зубожіння, аморальність, нівелювання усіх загальнолюдських цінностей, зневіра щодо майбутнього; по-друге – трансформація в національний ґрунт сумнівних цінностей та норм культури західного світу здійснює процес деформування національної свідомості та самосвідомості; по-третє – в суспільстві існує судження про неспроможність молоді, що значно впливає на її самооцінку та перспективу розвитку; по-четверте – це вплив засобів масової інформації з певною ідеологічною спрямованістю на свідомість молодого покоління; наступним фактором виступає запрограмованість навчальних закладів освіти щодо молоді та її ролі в суспільстві. Проте не можемо не брати до уваги і такий фактор, як бажання самої людини відповідати запитам політичної системи згідно із внутрішніми переконаннями стосовно держави та суспільства загалом. Найвні матеріальні проблеми в середовищі молоді, їх вирішення, професійне самовизначення відсувають політичну діяльність на периферію її інтересів, як також існуючий високий рівень недовіри до державних інституцій обумовлює негативне ставлення до політичної діяльності, що у свою чергу не викликає бажання молоді людини долучитися до політичного життя держави.

Один із лідерів світового молодіжного руху Джед Іпсен, котрий досліджує проблему політичної активності молоді, виділяє такі три найхарактерніші причини відмови молодого покоління від участі в політичному процесі:

- неефективність самого політичного процесу, його нездатність здійснювати вплив на поліпшення життя в суспільстві, зокрема молоді людини;
- недостатність поінформованості щодо політичних програм партій та сумніви щодо своєї повноцінності як учасника політичного процесу;
- відсутність зв'язку політичних партій з молоддю [3, с. 6].

Зазначені чинники повинні спонукати партії до подальшого визначення концептуальних положень молодіжної політики, розроблення «молодіжної платформи», залучення молоді у припартійні молодіжні громадські організації тощо. Адже вірогідність успішної реалізації концепції розвитку держави значною мірою залежить від того, наскільки існує зв'язок з молодим поколінням. Взаємини молоді з державою, з усіма елементами її політичної системи, її політична соціалізація та самореалізація найактивніше проходить у громадських організаціях, рухах.

У процесі формування політичної культури важливе місце відводиться процесу соціалізації, її суб'єктам та агентам, де суб'єктами політичної соціалізації виступають соціальні інститути (сім'я, група однолітків, громадські організації, політичні партії, державні інституції), котрі пропонують систему власних норм, цінностей та моделей поведінки, а агенти політичної соціалізації (інститути освіти, засоби масової інформації) виконують функцію трансляції політичних норм, цінностей, що продукуються суб'єктами. Від рівня політичної соціалізації залежить ступінь впливу інститутів на свідомість і поведінку особистості.

Виділяють такі стадії політичної соціалізації: на первинному етапі найсуттєвіший вплив здійснює сім'я, адже члени сім'ї належать до певної соціальної групи, володіють певними цінностями, потребами, орієнтаціями, що і відображається на соціальних установках індивіда. У сімейному середовищі відбувається процес обговорення політичних питань, змісту оціночних суджень політичних подій, прослідковується єдність політичних поглядів

батьків, суперечностей політичної ідентифікації та визначеність соціально-політичної активності й громадянської позиції членів сім'ї тощо. На вторинному етапі проходить процес розширення сфери суб'єктів та агентів соціалізації. Особистість накопичує власний політичний досвід, включається у взаємодію із більш компетентними інститутами з питань політики, залучається до громадської діяльності. Стадії політичної соціалізації перебувають у взаємозв'язку, а знання суб'єктів й агентів політичної соціалізації на кожній зі стадій визначає особливості формування й розвитку політичної культури молодого покоління.

Життєдіяльність кожної окремої особистості протікає в таких середовищах впливу на державному рівні, у межах якого виявляє свою політичну активність громадянин:

- культурне – релігійні погляди та переконання, культурні надбання народу та сучасний стан розвитку культури;
- економічне – стан економіки та соціальної політики;
- соціальне – поміркованість у вирішенні соціальних питань;
- політичне та ідеологічне – ідеологія в державі, влада, політичні лідери [1, с. 144].

У молодіжному середовищі спостерігаються такі тенденції, характерні для самовизначення молоді: неможливість повернення до минулого політичного устрою та невизначеність власного місця і ролі в розбудові нового; новий процес політичної соціалізації недостатньо вивчений та розроблений, тоді як раніше набутий традиційний зазнав руйнації; існування в сучасних умовах великої кількості джерел отримання інформації, заробітку, а також самодіяльних просоціальних, антисоціальних молодіжних угруповань; зростання питомої ваги регіональних відмінностей у життєвому самовизначенні молоді; порівняння суспільного становища молоді в розвинутих країнах світу із власним становищем і відповідно підвищення рівня соціальних вимог. Значна частина молоді сьогодні постає перед вибором у житті, до якого не підготовлена ні психологічно, ні організаційно. Тому пріоритетним завданням державної молодіжної політики виступає зміцнення статусу молоді в різних сферах суспільства, посилення правової, економічної, соціальної та політичної захищеності. Важливо сприяти дезінтеграційним процесам у середовищі молоді з метою створення молодіжних соціально-політичних структур різного спрямування для задоволення різноманітних запитів молоді та подальшого входження у суспільні структури на демократичних принципах.

Формування демократичної політичної культури молоді потрібно здійснювати із урахуванням таких чинників впливу: процес формування політичної культури повинен протікати у тісному взаємозв'язку з реалізацією державної молодіжної політики в країні; як складова частина загальної культури суспільства вона потребує якісно нового підходу та підвищення рівня культури всіх соціальних груп; урахування залежності ступеня політичної і соціальної активності молоді, що виступає провідною умовою успішного становлення Української держави; активне залучення молоді до державотворчих процесів сприяє розвиткові демократичних процесів у країні та становленню громадянської позиції молодих людей, що передбачає наявність і втілення сучасної української національної ідеї в державі.

Політична культура визначається за такими параметрами:

1. Визнання цінності свободи як невід'ємного права людини.
2. Оволодіння загальнокультурними знаннями як у сфері політики, так і в професійній галузі.
3. Інтеграція молоді в соціальну групу.
4. Звільнення від наявних стереотипів.
5. Оволодіння молоддю цінностями демократичного суспільства як суб'єктів політичних та ідеологічних змін у політичній діяльності.

Процес формування політичної культури молоді, набуття політичних знань та досвіду політичної поведінки є головною умовою функціонування державної політики, а особливо

державної молодіжної політики в Україні. Правильне визначення мети, пріоритетів здійснення державної молодіжної політики, прийняття необхідних законодавчих та нормативних актів, створення відповідних органів державної влади та фінансування сприятиме ефективній політиці, що буде орієнтувати загальну спрямованість усієї діяльності молоді та її повноцінну реалізацію на місцевому рівні. Демократична політична культура інтегрує в собі систему стосунків та водночас процес відтворення демократичного процесу, сутність принципів цивілізованої політичної поведінки, норми та ідеали, а також є яскравим проявом ідей соціуму та політичного життя й водночас виступає ідеалом, тобто метою суспільного розвитку. Саме тому прагнення до розвитку духовного потенціалу молоді визначається як одне із найважливіших завдань у становленні нації й держави. Розуміння політичної культури необхідно наповнювати новим змістом й характеристикою, оскільки проблема формування політичної культури є найактуальнішою щодо молоді в умовах вибору політичних цінностей, пристрастей та ідеалів. Усю виховну роботу належить здійснювати на абсолютно нових засадах. Цей процес повинен передбачати високий рівень індивідуальної свободи особистості, відмову від авторитарних методів виховання, керівництва та соціалізації, а також здійснення систематичного контролю за інституціями, що реалізують державну молодіжну політику. Визначальним принципом виховного процесу виступає пріоритет духовності, що є запорукою прогресу суспільства, права і загальнолюдських моральних цінностей над політикою, партійними інтересами. Адже духовність виступає як основа самобудови, самоформування особистості, як здатність переводити універсум зовнішнього буття у внутрішній всесвіт особистості на морально-естетичній основі, як здатність створювати той внутрішній світ, завдяки якому реалізується самототожність індивіда, його свобода залежності від різноманітних життєвих ситуацій. У релігійній філософії духовність розглядається як сутнісна характеристика людини та водночас ідеал, який визначає спрямованість її саморозвитку. У житті українського народу віра завжди була засобом самовираження і виявлення своїх найкращих ідеалів та допомагала йому вижити в найскрутніші історичні періоди життя, зберегти свою самобутність. Тому духовність варто розглядати як найвищий прояв культури, як багатство внутрішнього світу людини, як вираз гармонії та досконалості її буття. Культура тримається на засадах унікальності, самотності народу. Постійний процес розвитку цивілізації несе із собою зміни та руйнацію традицій суспільств та зникнення культур. Лише за умови, що суб'єкт цивілізації буде змінювати свою внутрішню сутність та водночас залишатиметься повноцінним суб'єктом культури, зберігаючи такі якості, як духовність, душевність, гуманність, можливе збереження та примноження національної культури. Єдність нації – це передусім вербальна єдність.

Послання усіх напрямів виховання з найбільшим акцентом на моральний, громадянський та патріотичний напрями потрібно здійснювати цілеспрямовано і систематично з опорою на загальнолюдські моральні цінності, з безпосередньою участю у суспільно-корисній, громадсько-політичній діяльності. Передача політичного досвіду, традиційних елементів політичної культури повинна здійснюватися у тісному зв'язку із набуттям, прищепленням навичок самостійного пошуку вирішення існуючих проблем, формування нових елементів політичної культури. Тому суспільні інститути повинні зробити суттєві кроки практичного характеру для вирішення проблем молоді, провести глибокий аналіз у сфері політики щодо підростаючого покоління з метою активізації громадської діяльності, налагодження контактів, співпраці та формування в молоді політичної культури, толерантності, поваги до чужої думки й готовності до діалогу й політичного компромісу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: навч. посіб. / О. В. Безпалько. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 176 с.
2. Вашутін О. Політична соціалізація молоді в сім'ї і становлення політичної психології індивіда / О. Вашутін // Людина і політика. – 2000. – № 5. – С. 67–71.
3. Злобіна О. Молодь і політика: соціологічні парадокси та українські реалії / О. Злобіна // Педагогічна газета. – 2007. - № 12. – С. 6.
4. Матусевич В. Політична культура: теоретично-методологічні проблеми дослідження / В. Матусевич // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 4–5. – С. 5–20.
5. Підліток у великому міст: фактори та механізми соціалізації / під ред. Л. Г. Сокурянської. – Х., 2000. – 206 с.
6. Сележан Й. Ю. Основи національного виховання: українознавство: історичний, філософсько-релігійнознавчий аспекти: хрестоматія / Й. Ю. Сележан. – Чернівці: Книги-XXI, 2006. – 305 с.

УДК: 323.382 (477)

Москальов М. А.

ВЗАЄМОВПЛИВИ БІЗНЕС-ЕЛІТ І ПРОВІДНИХ ПОЛІТИКІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДІЛОВИХ ЗМІ)

У статті розглядаються окремі аспекти впливу великого бізнесу на політичні процеси в Україні і провідних політиків. Автор аналізує аналітичні й експертні оцінки, вміщені у політичних і ділових ЗМІ, зокрема тижневиках «Коментарі», «Власть денег», «Український тиждень» щодо ролі великого капіталу та його представників на політичну ситуацію в Україні на поч. ХХІ ст. Громадянам пропонується обмежити вплив олігархів та виробити ефективні інструменти шляхом формування груп тиску, широких громадських рухів, маючи на меті трансформацію ролі влади та олігархів у всіх сферах суспільно-політичного життя.

Ключові слова: Україна, великий капітал, провідні політики, бізнес-еліта, ділові ЗМІ.

Москалев М. А. Взаимовлияние бизнес-элит и ведущих политиков в современной Украине (по материалам деловых СМИ)

В статье рассматриваются отдельные аспекты влияния крупного бизнеса на политические процессы в Украине и ведущих политиков. Автор анализирует аналитические и экспертные оценки, содержащиеся в политических и деловых СМИ, в частности еженедельниках «Комментарии», «Власть денег», «Украинская неделя» касательно роли крупного капитала и его представителей на политическую ситуацию в Украине в начале ХХІ в. Гражданам предлагается ограничить влияние олигархов и выработать эффективные инструменты путем формирования групп давления, широких общественных движений, имея целью трансформацию роли власти и олигархов во всех сферах общественно-политической жизни.

Ключевые слова: Украина, крупный капитал, ведущие политики, бизнес-элиты, деловые СМИ.

Moskalyov M. A. Cooperation of business elites and top politicians in modern Ukraine (based on business media)

The article reviews some aspects of influence of big business on the political processes and leading politicians in Ukraine. The author analyzes particular and analytical expertise, contained in the political and business media, where the role of big capital and its political representatives to situation in Ukraine at the beginning XXI century are described. Propose to restrict the influence of the oligarchs, to develop effective instruments of pressure and broad social movements aiming the transformation the government and oligarchs role in all spheres of social and political life is made.

Key words: Ukraine, big capital, leading politicians, business elite, business media.